

Členství v Národním shromáždění a výdělečných podnicích.

Dobré zdání, podané k vyzvání předsednictva poslanecké sněmovny Národního shromáždění republiky Českoslov. o inkompatibilitním zákoně.

František W e y r.

Inkompatibilitní zákon ze dne 18. června 1924, č. 144 Sb. z. a n. obsahuje jednak materiálněprávní, jednak formálněprávní, t. j. procesuální ustanovení.

1. V prvním směru stanoví především v §§ 1, 2, 3, 5, 6, 7 a 8 sedm případů neslučitelnosti. Děje se to tak, že určuje s k u t k o v é p o d s t a t y, které, když nastanou, mají být považovány za případy inkompatibilitní, t. j. za činnosti, pokud se týče stavy neslučitelné s členstvím v Národním shromáždění. Jen prvních sedm označuje zákon výslovně za případy inkompatibilitní, mluví o „neslučitelnosti“, kdežto poslední (§ 8), jenž týká se předsedů sněmoven, stylisován jest jinak: nemluví se tam o činnostech, které by nebyly „slučitelné“ s funkcí předsedy sněmovny, nýbrž stanoví se tam přímo, které funkce tito předsedové „nesmějí“ míti. Než i zde jde v podstatě o inkompatibilitu. (Materiálie parlamentní — tisk 1885, senát, I. vol. obd. — nazývají ji „neslučitelností naprostou“. Jde při tom zřejmě o obdobu ustanovení § 74 úst. list.) Okolnost však, že inkomp. zákon takto i zevně, t. j. terminologicky liší případy §§ 1, 2, 3, 5, 6 a 7 na jedné a případ § 8 na druhé straně, může míti významný vliv na způsob interpretace jeho ustanovení.

Avšak i mezi prvními šesti případy inkompatibility dlužno lišiti dvě skupiny: Do první patří případy §§ 1, 2, 5 a 7, do druhé případy §§ 3 a 6. V těchto dvou posledních případech vyžaduje se totiž ke skutkové podstatě inkompatibility výslovně z n e u ž i t i (z n e u ž í v á n í) mandátu, kdežto v prvních mohou být zahrnuty i případy, ve kterých o takové „zneužití“ po případě nemusí jíti. Uvážili-li se, že držitel sněmovního mandátu jest nesporně státním funkcionářem v širším slova smyslu (t. j. byť i nebyl přímo „úředníkem“ v užším, pragmatikálním smyslu), je nashledně zřejmá obdoba ustanovení §§ 3 a 6 inkomp. zákona s ustanovením § 101 obecného trestního zákona o zneužívání moci úřední. Pro charakteristiku inkomp. zákona jest ostatně příznačné, že skutkovou podstatu, kterou označuje jako „zneužívání mandátu“, subsumuje pod případy inkompatibilitní. Neboť zdá se býti přece samozřejmé, že „zneužívání“ jakékoliv funkce bude vždy „neslučitelné“ s touto funkcí, že tedy

i zneužívání mandátu, ať jest jakékoli, bude podle úmyslu zákonodárcova vždy neslučitelné se správným výkonem tohoto mandátu!

Z řečeného plyne, že ustanovení §§ 3 a 6 dlužno u srovnání s povšechným ustanovením § 101 obecného zákona trestního považovati za přísnější, t. j. že chtějí postihnouti i takové případy, které by podle obecného trestního zákona nebylo možno kvalifikovati jako zneužití úřední moci (funkce).

Pro výklad § 3 inkomp. zákona jest důležité srovnati skutkovou podstatu tam vymezenou se skutkovou podstatou, kterou vymezuje § 1 téhož zákona *).

Obě tyto skutkové podstaty stýkají se v tom, že jde o „vlastnictví nebo účast ve vedení nebo správě“ určitých zařízení. Kdežto však podle § 1 musí jíti o podniky výdělečné nebo sdružení na zisk zřízená, stačí pro skutkovou podstatu podle § 3 jakýkoli podnik nebo sdružení. Paragraf 4 zák. ovšem podává stejnou legální definici pojmu „účasti ve vedení a správě“ pro oba případy (§ 1 a § 3), což by tomu nasvědčovalo, že i v § 3 jsou míněny pouze výdělečné podniky, resp. sdružení na zisk zřízená, ačkoliv jest arcí velmi dobře myslitelný případ zneužívání mandátu i v podnicích nevýdělečných a sdruženích, jež nejsou na zisk zřízena, poněvadž právě v § 3 může jíti o zneužívání veřejné funkce i z jiných než ryze hmotných důvodů, na př. povšechně politických, resp. stranickopolitických. Všimnouti jest si ostatně, že výpočet funkcí v § 4 je pouze příkladný (arg.: „zejména“).

Další závažný rozdíl mezi skutkovými podstatami, upravovanými § 1 a § 3 inkomp. zákona, spočívá v tom, že § 1 předpokládá určitý poměr mezi dotyčným podnikem, resp. sdružením a státem, kdežto podle § 3 tento poměr zde nemusí býti. Arg.: slovo „jakéhokoli“ v § 3; slovem tím naznačen jest tedy dvojitý protiklad: jednak proti výdělečným podnikům, resp. sdružením, jednak proti podnikům, resp. sdružením, které jsou v právě uvedeném poměru ke státu.

*) Budtež zde uvedena znění 1. odstavce § 1 a § 3: § 1, 1. odst.: „S členstvím v Národním shromáždění není slučitelné ani vlastnictví podniků výdělečných, ani účast na vedení nebo správě jejich, ani účast ve vedení nebo správě jakéhokoliv sdružení na zisk zřízeného, jsou-li ony podniky nebo sdružení v poměru dodavatele nebo odběratele, pachtýře nebo propachtovatele ke státu, ústavu, podniku nebo fondu státnímu nebo státem spravovanému, nebo poskytují-li jim po živnostensku úvěr nebo domáhají-li se, aby některý z poměrů zde uvedených byl založen.“ § 3: „S členstvím v Národním shromáždění není slučitelné vlastnictví nebo účast ve vedení nebo správě jakéhokoliv podniku nebo sdružení, jestliže se při tom zneužívá mandátu k svádění nebo k nepřipustnému vlivu u činitelů, kteří jsou mimo podnik nebo sdružení, ale mají v daném případě na zájmy jeho rozhodující nebo podstatný vliv, nebo jestliže člen Národního shromáždění vědomě trpí, aby osoba třetí zneužívala jeho mandátu způsobem zde uvedeným.“

2. Z procesních ustanovení inkomp. zákona, jež jsou důležitá pro výklad ustanovení hmotněprávních (viz ad 1), dlužno především uvést první odstavec § 10: „Inkompatibilitní výbor rozhoduje zásadním usnesením o tom, zdali určité skutečnosti spadají pod předpisy §§ 1 až 8 tohoto zákona“. Co rozuměti jest „zásadním usnesením“, podává se nepřímě z předpisu § 13, který upravuje kompetenci volebního soudu: „Volební soud rozhoduje nálezem o tom, zdali u určitého člena Nár. shromáždění nastal případ neslučitelnosti podle tohoto zákona, čili nic.“

Je známo, jak došlo svého času při parlamentárním projednávání osnovy inkomp. zákona k této úpravě kompetence jednak inkompatibilitního výboru, jednak volebního soudu. Pro povšechnou informaci, která jest však pro správné posouzení daných konkrétních otázek nezbytná, budiž mně dovoleno citovati příslušné vývody z mé „Soustavy čsl. práva státního“, II. vyd., str. 158: „Ve věcech neslučitelnosti rozhodují:

- a) inkompatibilitní výbor příslušné sněmovny,
- b) volební soud (§ 9 zák.).

Kompetence obou těchto orgánů je upravena tak, že inkompatibilitní výbor rozhoduje zásadním usnesením o tom, zdali určité skutečnosti spadají pod předpisy §§ 1 až 8 zákona o inkompatibilitě (§ 10), kdežto volební soud rozhoduje o tom, zdali u určitého člena Národního shromáždění nastal případ neslučitelnosti, čili nic (§ 13).

K správnému pochopení této dělené kompetence je nutno všimnouti si stručně dějin vzniku zákona inkompatibilitního. Podle původního vládního návrhu (cit. tisk 4518) měl totiž volební soud při svém rozhodování býti v á z á n zásadním usnesením inkompatibilitního výboru (původně jedn o t n é h o pro obě sněmovny), čímž bylo by jeho usnesení nabylo rázu jakési legální (= závazné) interpretace zákona. Ustanovení to bylo však při parlamentárním projednávání osnovy škrtnuto, dělená kompetence, která jedině ve spojení s tímto ustanovením měla pravý smysl, však ponechána dále. Z toho plyne, že nyní „zásadní usnesení“ inkompatibilitních výborů, jímž budou na př. povšechně (t. j. nikoliv vzhledem k určitému členu Národního shromáždění) stanoveny konkrétní případy neslučitelnosti podle §§ 1 až 8 inkompatibilitního zákona, budou tvořiti pouze direktivu pro konkrétní aplikaci zákona na určitého člena Národního shromáždění volebním soudem, které se však tento soud v jednotlivých případech držeti nemusí. Je tedy ona dělená kompetence institucí s hlediska legislativně-technického nezdařenou.“

Jsou zde tudíž podle inkomp. zákona tři činitelé, kteří o tom rozhodují, kdy nastává inkompatibilita členství v Národním shromáždění s nějakou činností, resp. stavem: Zákon sám, pak inkompatibilitní výbor a volební soud. Zakonodárce vydal

obecný zákon, inkompatibilitní výbor může rozhodnouti zásadním usnesením (§ 10) a volební soud vydá nále z (§ 13). Teprve tímto nálezem je najisto postaveno, že nastal případ neslučitelnosti. Že mezi obecný zákon a konkrétní nále z (rozhodnutí, rozsudek atd.) vsunuje se v normotvorném procesu ještě jedno stadium (v daném případě: zásadní usnesení inkompatibilitního výboru), není v našem právním řádě o sobě žádňou zvláštností. Sluší připomenouti pouze t. zv. na ř í z e n í (vládní, prováděcí), které — podle konstitučního zvyku aspoň (srov. na př. § 55 naší úst. listiny) — jsouc obecnou (abstraktní) normou, rozvádí či provádí blíže ten který zákon. Autoři inkompatibilitního zákona neměli však, jak se zdá, možnost této právě uvedené obdoby před očima, nýbrž pohlíželi na činnost inkompatibilitního výboru s hlediska aplikace práva, jak ji provádějí soudy nebo správní úřady. Tomu nasvědčuje díkce § 10 inkomp. zákona: „Inkompatibilitní výbor rozhoduje...“ a ostatně i parlamentární materiálie. Viz důvodovou zprávu vlády, tisk 4518 posl. sněm. I. vol. obd.: „§ 10 vybavuje inkompatibilitní výbor povahou soudu...“ Nicméně jest nesporno, že to, co tvoří inkompatibilitní výbor, jsou, ať se jeho činnost nazývá jakkoli (rozhodováním, stanovením nebo jinak), obecné, t. j. abstraktní či „zásadní“ normy obdobné těm, které nauka nazývá „nařízení“ nebo jinak. Zmíněné posuzování činnosti inkompatibilitního výboru projevilo se i během projednávání parlamentární osnovy, když bylo škrtnuto vládou navrhované ustanovení, podle kterého volební soud při vydávání svého konkrétního nálezu (§ 13 zák.) měl býti vázán oněmi „zásadními rozhodnutími“, a to z toho důvodu, že by prý podobná vázanost odporovala zásadě soudcovské nezávislosti volebního soudu. Tento motiv, který na konec vedl k vypuštění navrhované vázanosti volebního soudu „zásadními usneseními“ inkompatibilitního výboru, spočívá však zřejmě na nedorozumění. Neboť každý soud, tedy i volební soud jest vázán na všechny druhotné normy (na př. vládní nařízení); jeho ústavně zaručená neodvislost spočívá mimo jiné v tom, že může z k o u m a t, zdali druhotné normy neodporují normám prvotním (zákonům). V našem případě by tedy volební soud mohl sice zkomat, zdali „zásadní usnesení“ inkompatibilitního výboru (§ 10 zák.) neodporuje obsahu inkomp. zákona (nevybočuje z jeho mezí), jinými slovy: je-li platné, ale domnívati se, že mu jeho soudcovská nezávislost dovoluje ignorovat platné zásadní rozhodnutí inkompatibilitního výboru, znamenalo by tolik, jakó činiti působnost tohoto výboru vůbec ilusorní.

Je-li tedy jasno, že „zásadní usnesení“ inkompatibilitního výboru (§ 10) nemůže znamenati nic jiného, než normu, která blíže rozvádí, t. j. podrobněji stanoví obsah zákona, pak plyne z toho též, že obratu „zdali určité skuteč-

nosti spadají pod předpisy §§ 1 až 8 zák.“ (§ 10), dlužno rozuměti tak, že jest věci inkompatibilitního výboru, aby blíže určil skutkové podstaty, jež jen povšechně či rámcově jsou určeny oněmi předpisy §§ 1 až 8 zákona. Jinými slovy možno též říci, že inkompatibilitní výbor je povolán k tomu, aby oficielně, t. j. závazně (= legálně) interpretoval (vykládal) předpisy zákona. Volebnímu soudu pak náleží podle § 14 inkomp. zákona, aby provedl aplikaci ustanovení inkomp. zákona jakož i závazné jeho interpretace se strany inkomp. výboru, považuje-li ji arciž za platnou. (Z ustanovení inkomp. zákona nelze nijak vyvoditi, že by snad bylo nezbytné, aby každému konkrétnímu nálezu volebního soudu nutně předcházelo nějaké zásadní usnesení inkompatibilitního výboru.) —

Je-li, jak řečeno, považovati předpisy §§ 1 až 8 za nejširší rámec, uvnitř kterého se musejí pohybovati zásadní rozhodnutí inkompatibilitního výboru, plyne z toho, že případný dotaz, učiněný předsednictvem té či oné sněmovny ve smyslu druhého odstavce § 10 inkompatibilitního zákona, musí obsahovati konkrétnější „skutečnosti“ (ve smyslu 1. odst. § 10) než je obsahují §§ 1 až 8 zákona. Tomuto požadavku by na př. nevyhovoval dotaz, zdali je členství ve správní radě některé banky slučitelné s členstvím v Národním shromáždění ve smyslu § 1 zákona, poněvadž jest bez dalšího jasno, že banky jako takové jsou jednak podniky výdělečné, jednak mohou po živnostensku poskytovati úvěr. Onomu požadavku nevyhovoval by ani dotaz, který by se týkal konkrétní (určité) banky, poněvadž i zde podává se odpověď beze všeho ze zákona a nebylo by tudíž třeba „zásadního usnesení“ inkompatibilitního výboru. Poněvadž jest však jinak obsah § 1 inkomp. zák. stylisován velmi neurčitě (což stalo se snad vědomě, aby inkompatibilitní výbor měl širší pole působnosti pro svou interpretační činnost), vyhovoval by podle mého mínění na př. zmíněnému požadavku následující dotaz: Stává se členství ve správní radě podniků či sdružení, jak je má na mysli § 1 inkomp. zákona, neslučitelným s členstvím v Národním shromáždění teprve tím okamžikem, kdy onen podnik či sdružení dostane se do poměru dodavatele, odběratele, pachtýře atd., resp. končí neslučitelnost okamžikem, kdy onen poměr přestává?, což by znamenalo, že by člen Národního shromáždění jen pro onu dobu nemohl zasedati ve správní radě jako její člen. Nebo dotaz: Jak jest rozuměti ustanovení § 1 inkomp. zákona, které víze neslučitelnost dokonce i na pouhé domáhání se, aby některý z oněch poměrů byl založen? Je takovým „domáháním“ míněna i pouhá nabídka (offerta) nebo rozumí se tím jen t. zv. intervence a jí podobné zákroky?

Pokud jde o § 3 inkomp. zákona, skýtá tento pro činnost inkompatibilitního výboru ve smyslu § 10 zákona mnohem

menší pole, než § 1. Neboť zde mohla by býti předmětem dotazu (výzvy) ve smyslu 2. odst. § 10 jen otázka, zdali určitou činnost, dotazem konkrétněji popsanou než se stalo v § 3 zák., lze kvalifikovati jako „zneužívání mandátu“, jako „svádění“ či „nepřípustný vliv“ a pod. Je-li tím na př. pouhá případná intervenční činnost členů Národního shromáždění sama o sobě, nebo snad důrazný poukaz na politický vliv, kterého člen Národního shromáždění jako účastník ve vedení nebo správě podniku hodlá použít pro toho či onoho činitele nebo proti němu atd. Rozumí se, že inkompatibilitní výbor nemohl by při interpretaci § 3 incomp. zákona nikdy rozhodovati o tom, zda jsou a které jsou podniky nebo sdružení, ve kterých by snad náleželo k jejich podstatě, že při nich může docházeti k onomu „zneužívání mandátu“, poněvadž takové zvláštní podniky neexistují a to prostě z toho důvodu, že u každého takového podniku nebo sdružení k „zneužití mandátu“ se strany účastníka ve vedení nebo správě, který jest zároveň členem Národního shromáždění, dojíti může. Přípustná, ač snad zbytečná (vzhledem k jasnému znění zákona) byla by však otázka, zda stáčí pouhá možnost zneužití mandátu, nebo musí-li k takovému zneužití skutečně dojíti (arg.: „jestliže se při tom zneužívá mandátu . . .“).

Má-li býti povšechně určen směr, ve kterém jest se bráti interpretační činností inkompatibilitního výboru při výkladu ustanovení inkompatibilitního zákona, dlužno si uvědomiti povšechnou tendenci, kterou zákon ten sleduje. Tato tendence směřuje nesporně proti zneužívání parlamentárních mandátů jejich držiteli samotnými, pak ale též třetími osobami, které se pokoušely působiti na členy parlamentu. To jasně vyplývá z důvodové zprávy k vládnímu návrhu inkompatibilitního zákona (tisk 4518, posl. sněm., I. vol. období). Je to „úmysl, odstraňovati možnost cizích vlivů na členy zákonodárných sborů a brániti tomu, aby mohlo býti mandátu zneužíváno“. V demokraciích, kde není skutečně vyšší autority než sbory zákonodárné, jeví se potřeba zvýšené ochrany před zneužíváním členství v těchto sborech a je proto nutno, zabezpečiti jim co možná nejvyšší morální úroveň. Zkušenosti z ciziny prokázaly, že je dlužno vyvarovati se při tom krajnosti. Přílišná podrobnost a kasuistika je příliš jednostranná a strnulá a má buď značné mezery ve výpočtu případů neslučitelnosti, nebo zase vylučuje z členství v zákonodárném sboru příliš široký okruh osob. Tím stává se zákon neúčelným a prakticky neproveditelným. Naproti tomu znění příliš volné a široké skrývá nebezpečí, že by některý člen zákonodárného sboru mohl býti snadno diskvalifikován nebo některá zaměstnání nebo činnost v životě hospodářském mohly by býti postiženy neodůvodněnou příhanou.

„Dlužno počítati s mnohotvárností dnešního života po stránce politické, sociální, hospodářské a finanční a pokusiti se o takové znění, které by se vystříhalo jak přílišné volnosti, tak přílišné kasuistiky, a bylo i dosti přesné i dosti pružné, aby se mohlo přizpůsobiti individuálním poměrům praktického života. Při tom však — jak bylo zdůrazněno zejména ve Francii za příležitosti osnov zákonných poslední dobou projednávaných — nesmí jíti vylučování z členství zákonodárných sborů tak daleko, aby se zamezoval přístup do nich osobnostem vynikajícím života hospodářského, kterých parlamenty dnes více než jindy potřebují.“

Z citovaných vývodů vyplývá především (viz obrat o „co nejvyšší morální úrovni“) zásadní myšlenka, již osnova je ovládnána: má býti znemožněno nebo aspoň stíženo, aby držitel politické moci snažil se z této držby těžiti i hmotné (peněžní) výhody pro sebe. Takovou výhodou bývá zpravidla „účast ve vedení nebo správě podniků výdělečných“, pokud jest obyčejně honorována (tantiémami a pod.). S hlediska tendencí autorů našeho zákona nebyly by tedy zajisté vítány ani případy, ve kterých se někdo dostává k oné účasti jen následkem toho, že drží mandát, poněvadž tu patrně podnik doufá, že za poskytnuté hmotné výhody dostane se mu výhod plynoucích z politického vlivu držitele mandátu a jest zde tudíž aspoň nebezpečí „zneužití mandátu“, o kterém mluví výslovně § 3. Než tak daleko zákon svými jednotlivými ustanoveními zajisté nepřeje si jíti, poněvadž kdyby byl chtěl, byl by ohledně prostých členů Národního shromáždění stanovil totéž, co ohledně předsedů sněmoven (§ 8 zák.; naprostá inkompatibilita). Plyne to ostatně i z citovaného místa vládních vysvětivek, kde se mluví o nutnosti „přizpůsobiti se individuálním poměrům praktického života“ a o tom, že „dlužno počítati s mnohotvárností dnešního života . . .“ Zcela upřímné arcif nezdaří se mně býti tyto obavy před „krajnostmi“ a ohledy na „poměry praktického života“, neboť ona, chtěná a zamýšlená „pružnost“ navrhovaných ustanovení (která vpravdě není jen „pružností“, nýbrž, jak z našich předcházejících vývodů vyplývá, do jisté míry i neurčitostí, ne-li přímo nejasností) znamená ve spojení s institucí zvláštního parlamentárního výboru inkompatibilitního a jeho kompetencí k povšechné (zásadní) interpretaci oněch „pružných“ ustanovení, úmysl, odsunouti jaksi nesporné odium podobných inkompatibilitních předpisů z jejich vlastního původce (plena parlamentárního) na jiného činitele, t. j. výbor parlamentní, pokud se týče soud (volební). Neboť k čemu bylo by jinak třeba vedle volebního soudu ještě zvláštního parlamentárního výboru a jeho „zásadních usnesení“, kdyby ustanovení zákonná byla tak přesná, jak by mohla býti? Naprostá zbytečnost tohoto

výboru ukazuje se dokonce v jednom případě, který sám zákon má na mysli a kde žádné „pružnosti“ není: je to ustanovení § 8 inkomp. zákona, týkající se předsedů sněmoven. Podle výslovného ustanovení § 10 má totiž inkompatibilitní výbor rozhodovati „zásadním usnesením“ i o případech § 8, ale vzhledem k naprosté jasnosti, t. j. nepružnosti předpisů tohoto § 8 nelze si představit, jaký obsah by vlastně mohlo mít zásadní usnesení inkompatibilitního výboru a proč by volební soud nemohl v konkrétním případě (§ 13) rozhodovati přímo na základě § 8 inkomp. zákona, t. j. bez zbytečného prostřednictví „zásadního rozhodnutí“ inkompatibilitního výboru ve smyslu § 10.

Z řečeného plyne, že zákonodárce, vydávaje inkompatibilitní zákon, přesunul téměř veškerou tíhu odpovědnosti na inkompatibilitní výbory, které jsou povolány interpretovati „pružná“ ustanovení zákona buď co nejprísněji, nebo snad tak laxně, že by se tím celý zákon stal prakticky ilusorní. Přísný výklad § 1 zákona vedl by na př. k tomu, že k neslučitelnosti stačí, když ten který výdělečný podnik nebo sdružení podle příslušných zákonných ustanovení (obchodního nebo jiného zákona) může se dostat do situace § 1 vymezené, nebo když pouze jedinkrát skutečně nastala situace toho druhu pro vždy vylučuje kteréhokoliv člena Národního shromáždění z „vlastnictví resp. účasti na vedení nebo správě“ konkrétního výdělečného podniku, což vedlo by prakticky k naprostému vyloučení členů Národního shromáždění z účasti na výdělečných podnicích a učinilo by jejich postavení přibližně stejně nepříznivým, jako jiných státních funkcionářů, t. j. státních úředníků, pokud se na ně vztahuje služební pragmatika (§ 33), o soudech ani nemluvě (srovň. § 100 úst. listiny). Ze by přísný výklad § 1 neučinil zbytečným ustanovení § 3 inkomp. zákona, plyne z toho, že bylo již shora řečeno: že § 1 jedná pouze o výdělečných podnicích, kdežto § 3 o podnicích a sdruženích jakýchkoliv. — Laxnější byl by naproti tomu výklad, který, drže se doslovného znění § 1, považoval by za dostatečné, kdyby dotčený člen Národního shromáždění vystoupil na př. jen pro dobu, kdy příslušný podnik dostane se přechodně do jednoho z poměrů vyznačených v § 1, z jeho správní rady, tedy pouze dočasně, nebo — což bylo by ještě laxnějším výkladem — považoval by dokonce za dostatečné, kdyby onen člen po tuto kritickou dobu svou funkci v podniku de facto pouze nevykonával, t. j. nenavštěvoval schůze správní rady, smířiv se se ztrátou presenčních známek, a pod. Nelze ovšem pomlčet, že čím laxnější by byl výklad základního ustanovení § 1 inkomp. zákona, tím větší bylo by nebezpečí, že na konec pozbude celý zákon veškerého svého praktického významu a

dlužno i dodatí, že kategorické znění příslušných ustanovení zákona mluví spíše pro rigorosnější výklad: Neboť zákon mluví v §§ 1, 2, 3, 5, 6 a 7 rigorosně o tom, co „není slučitelné s členstvím v Národním shromáždění“ a nikoliv snad jen o tom, co by (po případě) „mohlo býti“ prohlášeno za neslučitelné inkompatibilitním výborem, pokud se týče volebním soudem. Pro úplnost jest nutné v této souvislosti ještě dodatí, že proti přísnějšímu výkladu zákona se strany inkompatibilitního výboru a pro laxnější praxi nelze spravedlivě uváděti častě slychaný argument, že členové parlamentu musí míti v zájmu samotného státu možnost, aby zůstali v užším styku s hospodářským životem a jeho organisacemi a pod. Neboť to, čemu inkompatibilitní zákon chce zabrániti, není možnost takového styku, pokud by byl nezištný, nýbrž styku, který poskytuje členům parlamentu osobní hmotné výhody (ve formě tantiém a jiných podobných příjmů) a může proto vésti k zneužívání politického vlivu, t. j. mandátu.

Má-li se na konec podepsaný vyjádřiti přímo o konkrétních dvou otázkách, jež byly inkompatibilitnímu výboru předloženy předsednictvem poslanecké sněmovny, prohlašuje, že ve příčině otázky první, t. j.

je-li „účast poslanců ve vedení nebo správě pojišťoven nebo bank podle § 3 zák. o inkompatibilitě neslučitelnou s členstvím v poslanecké sněmovně vůbec?“

nemůže býti podle jeho názoru řeči o inkompatibilitě podle § 3 zákona inkompatibilitního, poněvadž tento vyžaduje jako skutkovou podstatu, podmiňující neslučitelnost, že bylo skutečně zneužito mandátu. I kdyby se však ustanovení § 3 zákona vykládalo — proti doslovnému jeho znění — přísněji a to tak, že stačí k neslučitelnosti pouhá možnost nebo nebezpečí zneužití mandátu, nebylo by lze nahlédnouti, proč by tato možnost, resp. toto nebezpečí měly býti právě u pojišťoven a bank větší než u jiných výdělečných podniků. — Jinak dopadla by po případě odpověď, kdyby ona otázka položena byla nikoliv podle § 3, nýbrž podle § 1 inkomp. zákona.

Pokud se týče druhé otázky, t. j.

zdali „stane se tato účast neslučitelnou, jestliže a pokud poslanecká sněmovna projednává osnovu zákona o živelním pojištění a pojišťovnách nebo zákona o bankách?“

jest i tuto zodpověděti záporně, pokud týkala by se skutkové podstaty, určené § 3 zákona, a to z týchž důvodů, které uvedeny byly shora při zodpověděni otázky první. Pro případ však, že by otázka druhá byla položena s hlediska ustanovení § 1 zákona, dlužno podotknouti, že její znění před-

pokládá již za správný mírnější výklad tohoto paragrafu ve smyslu mých hořejších vývodů, poněvadž patrně vychází z názoru, že inkompatibilita členství v Národním shromáždění s určitým výdělečným podnikem podle § 1 zák. může býti jen dočasnou či přechodnou, v daném případě: „pokud poslanecká sněmovna projednává osnovu zákona o živelním pojištění a pojišťovnách nebo zákona o bankách.“ Uzná-li se tento názor za správný, pak arcit projednávání oněch osnov podle mého názoru nemůže nijak založiti neslučitelnost a to prostě z toho důvodu, že projednávání osnov zákonů, týkajících se některých druhů podniků v § 1 zák. inkompatibilitního dotčených, nepatří mezi skutkové podstaty, na které tento paragraf víže vznik neslučitelnosti, neboť takovými skutkovými podstatami jsou podle onoho předpisu právě jen určité v zákoně vyjmenované „poměry“, do kterých se podnik dostává. Zamlčení arcit nelze právě při tomto konkrétním, parlamentárního projednávání určitých osnov zákonů se týkajícím případě vážnou obavu, o nichž shora stala se již zmínka: Lze očekávati, že zákon dosáhne svého hlavního účelu (který v důvodové zprávě shora citované označen jest jako „zabezpečení co možná nejvyšší morální úrovně“ členů Národního shromáždění), když bude považováno za dostačitelne takové dočasné a přechodné opouštění podniků se strany členů parlamentu, a když by se tedy u toho či onoho člena parlamentu podle daných konkrétních situací podobné vystupování a opětne vstupování do oněch podniků libovolně často opakovalo?